

СИСТЕМА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ: ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ ЗА ДЕДУКТИВНИМИ ТА ІНДУКТИВНИМИ ЧИННИКАМИ

THE SYSTEM OF ADMINISTRATIVE LAW OF UKRAINE: FORMATION OF A STRUCTURE BASED ON DEDUCTIVE AND INDUCTIVE FACTORS

**Галуцько В.В., д.ю.н., професор,
голова**

*Громадська організація «Академія адміністративно-правових наук»,
професор кафедри адміністративного права,
інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін
Київський університет інтелектуальної власності та права*

**Іванишук А.А., д.ю.н., професор,
директор**

Науково-дослідний інститут морського і космічного права

**Фелик О.В., доктор філософії у галузі «Право»,
докторант**

Київський університет інтелектуальної власності та права

**Лазарев А.А., к.ю.н.,
доцент кафедри адміністративного права,
інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін
Київський університет інтелектуальної власності та права**

**Глобенко І.О., д. філос. в галузі «Право»,
доцент кафедри адміністративного права,
інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін
Київський університет інтелектуальної власності та права**

**Галуцько В.В., доктор філософії в галузі «Право»,
доцент кафедри адміністративного права,
інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін
Київський університет інтелектуальної власності та права**

У статті доведено гіпотезу, що до структури галузі адміністративного права України відноситься «Спеціальне адміністративне право» поряд із Загальним та Особливим. Саме Спеціальне адміністративне право забезпечує чітке впорядкування адміністративно-правових відносин та відкриває широкі можливості для формування системного й ефективного публічного адміністрування у будь-якій галузі, сфері чи секторі суспільного життя, що врегульовані нормами адміністративного права. Підкреслено, що завдяки дедуктивному методу вдалося визначити основні складові Загального адміністративного права, яке формує засади, інструменти та адміністративні процедури публічного адміністрування. До його складових належать: принципи адміністративного права, джерела, виокремити основні складові Спеціального адміністративного права. За сучасних умов до нього належить публічне адміністрування у таких ключових галузях, як оборона, культура, наука, освіта, юстиція, економіка, інфраструктура, охорона здоров'я, енергетика, соціальна політика, реінтеграція тимчасово окупованих територій, цифрова трансформація, стратегічні галузі промисловості, розвиток громад і територій. Солідаризуємося з тими вченими, які відстоюють недоцільність безпосереднього віднесення до галузі адміністративного права системи тих однорідних правових норм, які, хоча й мають ознаки адміністративних, проте вже отримали самостійне узагальнення та визнання в системі права України. Це, зокрема, екологічне право, фінансове право (разом із його складовими – митним та податковим правом), аграрне право та деякі інші.

Ключові слова: адміністративний орган, адміністративна процедура, адміністративні послуги, адміністративно-деліктне право, Загальне адміністративне право, джерела адміністративного права, інструменти публічного адміністрування, Особливе адміністративне право, поліцейське право, принципи адміністративного права, службове право, Спеціальне адміністративне право, суб'єкт адміністративного права.

The article substantiates the hypothesis that the structure of the branch of administrative law in Ukraine includes "Special Administrative Law" alongside General and Particular Administrative Law. It is Special Administrative Law that ensures the clear regulation of administrative-legal relations and opens broad opportunities for the formation of systematic and effective public administration in any field, sphere, or sector of public life governed by the norms of administrative law. It is emphasized that the deductive method has successfully identified the main components of General Administrative Law, which forms the principles, tools, and administrative procedures of public administration. Its components include: the principles of administrative law, sources, administrative bodies, administrative services, tools of public administration, and administrative procedures. By synthesizing theoretical developments and practical experience, it has been possible not only to justify but also to gradually establish the main components of Particular Administrative Law, which systematizes and details the legal relations of Service Law and Administrative-Tort Law. At the same time, the scientific discussion continues regarding Police Law and some others. The application of the inductive method has allowed, based on the direct challenges of public administration practice, to identify the main components of Special Administrative Law. Under modern conditions, it includes public administration in such key areas as defense, culture, science, education, justice, economy, infrastructure, healthcare, energy, social policy, reintegration of temporarily occupied territories, digital transformation, strategic

industries, and community and territorial development. We stand in solidarity with those scholars who argue against directly including in the branch of administrative law those systems of homogeneous legal norms that, although they bear the characteristics of administrative law, have already gained independent generalization and recognition in the legal system of Ukraine. These include, in particular, environmental law, financial law (along with its components—customs and tax law), agrarian law, and some others.

Key words: administrative body, administrative offense law, administrative procedure, administrative services, general administrative law, instruments of public administration, police law, principles of administrative law, service law, sources of administrative law, special administrative law, specific administrative law, subjects of administrative law.

Вступ. Теорія та практика адміністративного права України динамічно розвиваються, що зумовлено низкою різноманітних об'єктивних детермінантів та суб'єктивних факторів. По-перше, євроатлантичні прагнення українського народу вимагають як від публічної влади, так і від науковців, наближати норми адміністративного права до цінностей та стандартів Європейського Союзу, а у сфері оборони – до потреб застосування нових ефективних тактик ведення бойових дій, логістичного забезпечення військовослужбовців Збройних сил інших сил безпеки і оборони України. По-друге, повномасштабне російське вторгнення в Україну змушує оперативно забезпечувати оборону країни засобами адміністративного права. У цьому випадку практика часто випереджає теорію. Зокрема, публічне адміністрування логістики, виробництво зброї, боєприпасів, безпілотних літальних апаратів випереджає не лише теорію адміністративного права, але й чинне позитивне право. Підприємці іноді змушені працювати поза межами правового поля, щоб забезпечити військовослужбовців Збройних Сил України та інших сил безпеки необхідним для оборони Вітчизни, зокрема при їх випробуванні. По-третє, серед усіх галузей права саме адміністративне право має найбільшу кількість вчених, що сприяє його об'ємному розвитку. Це призводить до виникнення нових, якісно інноваційних теорій та практичних пропозицій, які формують сучасний науковий дискурс.

Одним із ключових питань, яке постійно виникає на різних етапах розвитку суспільства та права, є система права загалом та адміністративного права зокрема. У перші роки незалежності України наші вельмишановні вчені – кращі мислителі у галузі адміністративного права – адаптували теорію так званого «управлінського права» до вимог демократичної правової держави. За це їм велика вдячність та повага. Саме завдяки їхній праці в Україні почали утверджуватися публічно-правові відносини, засновані на пріоритеті прав і свобод людини та громадянина. Однак адаптація теорії, яка десятиліттями обслуговувала тоталітарну державу, об'єктивно не могла забезпечити всі потреби громадян України якісними адміністративними послугами, підзаконними нормативно-правовими актами, що відповідали б європейським цінностям та стандартам Європейської спільноти. Це, у свою чергу, гальмувало надання ефективних та справедливих поліцейських, ліцензійних, контрольних, митних, податкових та інших послуг.

Молода генерація вітчизняних вчених запропонувала новітню систему адміністративного права, яка опирається на європейські, в першу чергу німецькі, правові традиції та потреби практики. Безсумнівно, це стало позитивним чинником, який мав певною мірою революційне значення для розвитку теорії та практики адміністративного права. Проте, на наш погляд, у цьому випадку було здійснено певне заперечення всіх попередніх здобутків вітчизняного адміністративного права перших десятиліть незалежності України. Такий підхід є не лише невиваженим, але й шкідливим з погляду традицій українського народу, які, у більшості відповідають європейським цінностям.

У цій статті пропонується авторська, удосконалена система структури адміністративного права України, яка поєднує в собі засади європейських цінностей та традицій, одночасно зберігаючи на рівні інструментарію кращі здобутки попередніх епох, що відповідають вимогам правової держави. Ця система враховує як сучасні виклики, так і історичний досвід, що робить її більш збалансованою та ефективною.

Огляд останніх досліджень. Слід зазначити, що до питання структури системи адміністративного права в тій чи іншій мірі зверталися практично всі вчені у галузі адміністративного права. Серед них – С. Алфьоров, Б. Балан, В. Басс, В. Бевзенко, А. Берляч, І. Биков, В. Біла, Л. Біла-Тіунова, Т. Білоус-Осін, Ю. Битяк, І. Бородин, О. Буханевич, Д. Бузницький, С. Ващенко, Ю. Ващенко, Б. Вершинін, Д. Вершинін, В. Гаращук, Л. Головій, О. Гулак, Ю. Даниленко, О. Дрозд, С. Діденко, П. Діхтієвський, М. Долгополова, О. Дьяченко, А. Замрига, О. Зима, А. Івановська, І. Казанчук, Т. Карабін, С. Ківалов, Б. Коваленко, Л. Коваленко, В. Колпаков, А. Комзюк, Т. Коломось, І. Компанієць, І. Костенко, Г. Крайник, Д. Кривцун, О. Кругицький, І. Кудерська, Н. Кудерська, С. Кузнichenko, О. Кузьменко, В. Кузьмишин, А. Купін, В. Курило, О. Маркова, В. Марчук, Т. Мацелик, І. Мацелюх, Р. Мельник, О. Мілієнко, І. Мішук, К. Мудрицька, В. Настюк, А. Нашинець-Наумова, М. Новікова, І. Орловська, Б. Павлюк, В. Пашинський, С. Петков, Н. Писаренко, І. Підберезний, О. Піддубний, М. Пихтін, Л. Попова, С. Попова, А. Продан, О. Правоторова, О. Проневич, М. Руденко, О. Рябенко, О. Салманова, О. Синявська, О. Ситников, А. Скрипник, О. Соловйова, В. Стеценко, С. Стеценко, М. Тищенко, Р. Тополя, Ф. Фіночка, О. Червякова, В. Чорна, В. Шкарупа, М. Шульга та інші.

Проте, незважаючи на значний внесок цих дослідників, проблема сучасного оформлення структури системи адміністративного права залишається актуальною та вимагає подальшого наукового осмислення. Це пов'язано з динамічним розвитком суспільних відносин, зростанням ролі публічної адміністрації у забезпеченні прав і свобод громадян, а також інтеграцією України до європейського правового простору.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі доктринальних положень учених у галузі адміністративного права, з урахуванням чинного законодавства, використовуючи методологію дедуктивного та індуктивного аналізу, удосконалити структуру системи адміністративного права України та стимулювати подальші розвідки в у цьому напрямі.

Виклад основних положень. Великий український мислитель у галузі адміністративного права Ю. П. Битяк (28.04.1949–28.03.2023), доводив, що система адміністративного права – «це сукупність адміністративно-правових норм та інститутів, об'єднаних єдиним предметом і методом, принципами й цілями та розташованих у певній логічній послідовності». Вона складається з двох частин: загальної і особливої. Норми загальної частини адміністративного права мають універсальний характер і розраховані на застосування в усіх галузях і сферах функціонування органів виконавчої влади, інших уповноважених здійснювати управлінську діяльність суб'єктів. Ці норми закріплюють принципи здійснення державного управління; правове становище суб'єктів адміністративного права; форми й методи управлінської діяльності органів виконавчої влади, місцевого самоврядування; спеціальні адміністративно-правові режими; засоби забезпечення законності й дисципліни в сфері управління, а також регламентують адміністративний процес і відповідальність за адміністративним правом. Особливу частину адміністративного права складають норми, призначені для регулювання відносин, що виникають у окремих галузях управління. Ця частина об'єднує: адміністративно-правові засади організації матеріального виробництва

(управління народним господарством), соціально-культурного та адміністративно-політичного будівництва. На думку мислителя, зазначені норми спрямовано на впорядкування суспільних відносин у певних сферах. Так, за допомогою норм першої групи регламентують відносини у сферах економіки, сільського господарства, будівництва та житлово-комунального господарства, комунікацій, використання й охорони природних ресурсів, торгівлі, фінансів тощо. Відносини у сферах освіти, науки, охорони здоров'я, культури, соціального захисту населення регулюють норми другої групи. Норми третьої групи спрямовано на регламентацію відносин у сферах оборони, національної безпеки, внутрішніх справ, юстиції, закордонних справ. Приписи загальної і особливої частин взаємозалежні й представляють єдине ціле – систему адміністративного права. Це підтверджує той факт, що норми загальної частини застосовують до всіх інститутів особливої частини [1, с. 38–40].

Ми з глибокою повагою ставимося до наукових розробок академіка НАПрН України, професора Ю. П. Битяка. Саме на його наукову долю, а також на плечі ще декількох видатних учених у галузі адміністративного права перехідного періоду, випало надзвичайно важливе завдання – впорядкувати основні інститути адміністративного права, які формувалися в умовах попередньої епохи. Їхня титанічна праця стала ключовою у трансформації адміністративного права: від архаїчних постулатів адміністративної системи тоталітарної держави до адміністративного права незалежної України, що ґрунтується на принципах демократії, верховенства права та захисту прав людини.

Цей складний і водночас доленосний перехід відбувався в умовах кардинальних змін державного устрою та суспільних пріоритетів. У новій правовій реальності Україна задекларувала основоположні цінності – людину, її життя, здоров'я, честь, гідність і недоторканність, які стали невід'ємним фундаментом правової держави. Теорія та практика адміністративного права були не лише адаптовані до цих цінностей, а й набули нової місії – ефективно їх захищати, слугувати правовою опорою для суспільства та державного управління, забезпечуючи справедливість, прозорість і законність адміністративних процесів у демократичній Україні.

Схожу точку зору мали практично в усі інші науковці у галузі адміністративного права тієї доби. Наприклад, С. Алфьоров, С. Ващенко, М. Долгополова та А. Купін розглядали адміністративне право як фундаментальну галузь правової системи, що поділяється на загальну, особливу та спеціальну частини. Загальна частина містить норми щодо принципів публічного адміністрування, правового статусу суб'єктів, адміністративного процесу та механізмів забезпечення законності. Особлива частина регламентує управління у різних сферах, таких як промисловість, соціальна політика, освіта, юстиція тощо. Спеціальна частина охоплює адміністративно-правове регулювання окремих напрямів, наприклад, діяльність правоохоронних органів. Дослідники також акцентують увагу на відмінності між системою адміністративного права та системою адміністративного законодавства: перша охоплює сукупність норм, інститутів і підгалузей, а друга – нормативно-правові акти, що врегульовують адміністративно-правові відносини. Вони підкреслювали, що адміністративне право характеризується наявністю підгалузей, зокрема законодавства про виконавчу владу, державну службу, управлінські процедури, адміністративну відповідальність, місцеве самоврядування тощо. У межах системи адміністративного права виокремлюються адміністративно-правові інститути, які можуть бути галузевими, міжгалузевими, регулятивними чи охоронними [2, с. 10–13].

Проте ключовою тезою, яку ми зазначили вище, є те, що інститути адміністративного права попередньої епохи

були *адаптовані* (курсив наш) до засад правової та демократичної держави. Іншими словами, за певних обставин вони не відображали всієї багатогранної палітри викликів, що постали перед суспільством у процесі розбудови системи адміністративного права на основі принципів верховенства права та європейських цінностей. Аналогічно, цей процес вимагав не лише формального оновлення нормативної бази, а й глибокого переосмислення фундаментальних підходів до правового регулювання, впровадження нових механізмів правозастосування та забезпечення ефективного адміністративного захисту прав і свобод громадян.

З цим завданням, на наш погляд, найбільш успішно справився, професор Р. Мельник, який у своїх наукових доробках підкреслив, що адміністративне право є надзвичайно об'ємним та складним юридичним утворенням. Це ускладнює його розуміння та вивчення, оскільки як студенти, так і практикуючі юристи змушені шукати необхідні норми серед тисяч юридичних актів. Для подолання цієї складності вчений запропонував «розкладання» адміністративного права на окремі елементи, які разом утворюють його систему. Основними елементами цієї системи є норми, інститути та підгалузі адміністративного права. Одночасно він зазначив, що виділення цих елементів є умовним, оскільки в юридичній науці досі немає чітких критеріїв для їх розмежування. Як критерій часто використовується «обсяг правового регулювання»: якщо сукупність норм регулює невелике коло однорідних суспільних відносин, то вона утворює інститут права, а якщо така сукупність є більшою – підгалузь права. Проте цей критерій є відносним і не дає чіткої відповіді на питання про кількісний вимір, необхідний для визначення інституту чи підгалузі. Р. Мельник також підкреслив, що адміністративне право регулює надзвичайно різноманітні суспільні відносини, що зумовлює існування як специфічних норм, так і загальних норм адміністративного права. Загальні норми можуть застосовуватися у будь-якій сфері діяльності публічної адміністрації, тоді як особливі норми регулюють конкретні аспекти суспільних відносин. В результаті він приходить до висновку, що адміністративне право можна поділити на дві основні частини: Загальне адміністративне право (яке включає загальні норми) та Особливе адміністративне право (яке охоплює специфічні норми) [3, с. 59–62].

Ми солідаризуємося з ґрунтовною та добре структурованою системою права, сформованою професором Р. Мельником, вважаючи її надійним підґрунтям для подальшого розвитку адміністративного права. Запропонований ним концептуальний підхід не лише дозволяє краще систематизувати адміністративно-правові норми, а й сприяє їхній більшій логічній узгодженості, що значно полегшує як теоретичне вивчення, так і практичне застосування адміністративного права. Окрім цього, наукові праці професора Р. Мельника стали справжнім дороговказом у розвитку адміністративно-правової науки в цілому. Вони не тільки окреслили нові підходи до адміністративно-правового регулювання, а й заклали міцний інтелектуальний фундамент для подальших досліджень у цій важливій галузі, що має вирішальне значення для формування ефективної, прозорої та демократичної системи публічного адміністрування.

Майже одночасно з уже згаданим епохальним навчальним посібником Р. Мельника та В. Бевзенка побачила світ фундаментальна монографія професора С. Петкова. У ній, хоча й збережено традиційний підхід до структурування адміністративного права за класичними канонами попередніх епох, одночасно здійснено його подальший розвиток. Замість традиційного поділу на дві частини – загальну та особливу – автор виокремлює три структурні блоки: загальну, особливу та спеціальну частини. На погляд вченого, запропонована ним класифікація ґрунтується на предметі правового регулювання, що визначає об'єднання

адміністративно-правових норм у відповідні структурні частини. Загальна частина адміністративного права, за своєю сутністю, охоплює норми, що регулюють основні поняття, об'єкт адміністративного права, адміністративно-правові відносини, принципи публічного адміністрування, правовий статус суб'єктів адміністративного права, адміністративно-правовий метод, а також форми та функції адміністративного права. Особлива частина адміністративного права містить норми, що регулюють адміністративно-правові режими (надзвичайний, воєнний стан, митний тощо), адміністративні послуги, державну службу, дисциплінарну відповідальність, захист прав громадян, адміністративний примус та адміністративне судочинство. Водночас заслуговує на особливу увагу виділення С. Петковим спеціальної частини, яка містить норми, що регулюють адміністративну відповідальність, адміністративні проступки, протидію проступкам посадових осіб, склад адміністративного проступку, провадження у справах про адміністративні проступки, статус публічного службовця та систему контролюючих органів. Запропонований підхід дозволяє більш чітко структурувати адміністративне право, що сприяє його ефективному застосуванню в наукових дослідженнях та правозастосовній практиці [4, с. 47–48].

Попри те, що ми не повною мірою поділяємо всі аспекти змістового наповнення особливої та спеціальної частин, запропонованих професором С. Петковим, підкреслюємо важливість його концептуального підходу. Запропонована ним трирівнева структура адміністративного права, що включає загальну, особливу та спеціальну частини, є глибоко обґрунтованою та логічно вибудованою. Такий підхід не лише сприяє кращому систематизуванню адміністративно-правових норм, а й забезпечує їхню узгодженість, що є надзвичайно важливим для ефективного правозастосування та розвитку сучасної науки адміністративного права.

Подібну концептуальну конструкцію використали й науковці, що займаються дослідженням адміністративної поліцейстики. Вони виокремили у системі адміністративної (поліцейської) діяльності три ключові структурні частини: загальну, особливу та спеціальну. Такий підхід сприяє більш чіткому розмежуванню сфер правового регулювання, що, у свою чергу, забезпечує логічну послідовність, наукову обґрунтованість та практичну ефективність у правозастосуванні. Виділення цих частин дозволяє не лише систематизувати правові норми, а й глибше проаналізувати механізми реалізації поліцейських функцій у демократичній правовій державі [5; 6; 7].

Посвідчуючи певні аспекти теоретичних розробок Р. Мельника, С. Петкова та деяких інших вчених у галузі адміністративного права на певному етапі розвитку теорії адміністративного права нами була висунута гіпотеза що складовими системи адміністративного права України, як правової демократичної держави є Загальне, Особливе та Спеціальне. До Спеціального адміністративного права нами була включена специфіка публічно адміністрування в окремих відносно відособлених сферах суспільних відносин зокрема: публічне адміністрування у сфері юстиції, економіки охорони здоров'я [8, с. 35–37].

При цьому критерії виділення інститутів Загального адміністративного права збігаються з науковими підходами Р. Мельника. Вони в логічній послідовності застосовуються в усіх без винятку галузях публічного адміністрування. Це, на наш погляд, такі основні інститути адміністративного права, які відображають:

- принципи адміністративного права;
- джерела адміністративного права;
- адміністративні органи;
- адміністративні послуги;
- інструменти публічного адміністрування;
- адміністративна процедура.

Більш того, ми хочемо підкреслити, що без розкриття будь-якого з цих інститутів адміністративного права система публічного адміністрування, визначена науковими дослідниками для певної галузі (сфери, сектора) суспільного життя, буде неповною. Іншими словами, ми ще можемо назвати їх «невід'ємними інститутами адміністративного права».

Що стосується Особливого адміністративного права, то дидактика формування його структури в Україні пішла іншим шляхом, ніж німецьке адміністративне право. До нього, в умовах сьогодення вже визнано віднесено: «Службове право» та «Адміністративно-деліктне право». Первинними критеріями їх виділення було те, що вони мали ознаки підгалузей адміністративного права. Проте в сучасних умовах не обов'язково прив'язуватися до критерію підгалузі. У першу чергу це стійка система норм та інститутів адміністративного права, які відрізняються від загального тим, що мають унікальні, одночасно комплексні характеристики.

У наведених нами прикладах ці характеристики виражаються у виняткових властивостях щодо забезпечення:

- 1) Українського народу доброчесними та професійними посадовими особами адміністративних органів;
- 2) охорони прав, свобод та інтересів осіб, а також публічних інтересів від протиправних посягань шляхом застосування відповідальності за вчинення адміністративних проступків.

Отже, перша ознака виділення Особливого адміністративного права близька до критерію виділення основних інститутів Загального адміністративного права. Їхні норми використовуються при публічному адмініструванні більшості галузей (сфер, секторів) суспільного життя. Друга ознака полягає в унікальних характеристиках стійкої комплексної системи норм та інститутів адміністративного права. Третя – у їхньому явно вираженому забезпечувальному характері при врегулюванні адміністративно-правових відносин.

Спеціальне адміністративне право спрямоване на конкретну галузь (сферу, сектор) суспільного життя, яка врегульовується нормами адміністративного права. В умовах сьогодення до основних галузей публічного адміністрування відносяться:

- публічне адміністрування оборони;
- публічне адміністрування культури;
- публічне адміністрування науки;
- публічне адміністрування освіти;
- публічне адміністрування юстиції;
- публічне адміністрування економіки;
- публічне адміністрування інфраструктури;
- публічне адміністрування охорони здоров'я;
- публічне адміністрування енергетики;
- публічне адміністрування соціальної політики;
- публічне адміністрування реінтеграції тимчасово окупованих територій;
- публічне адміністрування цифрової трансформації;
- публічне адміністрування стратегічних галузей промисловості;
- публічне адміністрування розвитку громад і територій.

Іншими словами Спеціальне адміністративне право ще може назвати «галузевим адміністративним правом». Такий підхід є конструктивним для включення в орбіту адміністративного права нових напрямів його регулювання подальшого його розвитку.

Висновки. Як засвідчив багаторічний практичний досвід, понад п'ятирічне застосування такого підходу підтвердило його високу ефективність у забезпеченні адміністративних органів (публічної адміністрації) гуманістичними засадами та дієвими інструментами публічного адміністрування. Саме вони дають можливість найбільш повно реалізовувати права, свободи та законні інтереси приватних осіб, а також гарантувати захист публічного інтересу держави та суспільства в цілому.

Трирівнева структура змісту адміністративного права, яка включає Загальне адміністративне право, Особливе адміністративне право та Спеціальне адміністративне право, є найбільш вираженою, логічно вибудованою та концептуально обґрунтованою моделлю. Вона забезпечує чітке впорядкування адміністративно-правових норм та відкриває широкі можливості для формування ефективної системи публічного адміністрування у будь-якій галузі, сфері чи секторі суспільного життя, врегульованих нормами адміністративного права.

Завдяки дедуктивному методу вдалося визначити основні складові Загального адміністративного права, яке формує засади, інструменти та адміністративні процедури публічного адміністрування, що застосовуються у всіх без винятку сферах, врегульованих нормами адміністративного права. До його складових належать: принципи адміністративного права, джерела, адміністративні органи, адміністративні послуги, інструменти публічного адміністрування та адміністративна процедура.

Використовуючи синтез теоретичних напрацювань і практичного досвіду, вдалося не лише обґрунтувати, а й поступово утвердити основні складові Особливого адміністративного права, яке систематизує та деталізує питання Службового права та Адміністративно-деліктного права.

Застосування індуктивного методу дозволяє, виходячи з безпосередніх викликів практики публічного адміністру-

вання, виокремити основні складові Спеціального адміністративного права. До нього умовах сьогодення належить публічного адміністрування у таких ключових галузях, як: оборона, культура, наука, освіта, юстиція, економіка, інфраструктура, охорона здоров'я, енергетика, соціальна політика, реінтеграція тимчасово окупованих територій, цифрова трансформація, стратегічні галузі промисловості, розвитку громад і територій.

При цьому ми підтримуємо точку зору тих учених, які вважають, що недоцільно безпосередньо відносити до галузі адміністративного права систему тих однорідних правових норм, які, хоча й мають ознаки адміністративних, проте вже отримали самостійне узагальнення та визнання у системі права України. Йдеться про самостійні галузі права або підгалузі інших правових систем, зокрема: екологічне право, фінансове право, митне, податковим, аграрне право та деякі інші.

Отже, не претендуючи на істину в останній інстанції ми вважаємо, що наша гіпотеза доведена [9, с. 32]. Так як, трирівнева структура адміністративного права, що базується на Загальному, Особливому та Спеціальному адміністративному праві, не лише відповідає сучасним викликам, а є універсальною комплексною науковою платформою, яка забезпечує формуванню ефективної, логічно впорядкованої системи адміністративно-правового регулювання практично у всіх галузях сферах та секторах публічного адміністрування.

ЛІТЕРАТУРА

- Адміністративне право України: підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, О. В. Дьяченко та ін.; За ред. Ю. П. Битяка. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 544 с.
- Алфьоров С. М., Ващенко С. В., Долгополова М. М., Купін А. П. Адміністративне право. Загальна частина: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 216 с.
- Мельник Р.С., Бевзенко В.М. Загальне адміністративне право: навчальний посібник / За заг. ред. Р.С. Мельника. Київ: Ваїте, 2014. 376 с.
- Петков С.В. Теорія адміністративного права : навч. посіб. Київ: КНТ, 2014, 304 с.
- Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина : підручник / за заг. ред. Рябенко О. П. Харків: Видавництво Харківського національного університету внутрішніх справ, 2009. 256 с.
- Адміністративна (поліцейська) діяльність органів внутрішніх справ України. Спеціальна частина : підручник для вищих навчальних закладів / за ред. В. В. Коваленка [та ін.]; Національна академія внутрішніх справ. Тернопіль : Терно-граф, 2011. 528 с.
- Адміністративна (поліцейська) діяльність органів внутрішніх справ України. Особлива частина : підручник / за ред. В. В. Коваленка [та ін.]; Національна академія внутрішніх справ. Тернопіль: Тернограф, 2011. 672 с.
- Адміністративне право України. Повний курс: підручник Галуцько В., Діхтєвський П. Кузьменко О. Стеценко С. та ін. Херсон: Олді-Плюс, 2018. 446 с.
- Адміністративне право та адміністративний процес в умовах воєнного стану в Україні : навчальний посібник: у 2-х томах. Том 1. Загальне адміністративне право. Особливе адміністративне право / В. Галуцько, П. Діхтєвський, О. Гулак та ін.; за заг. ред. В. Галуцько, В. Фелика. Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. 620 с.